

27.4.2016

Yksikön päällikkö

Hyvinkään kaupunginhallitus
Jarva Anne
PL 86
05801 Hyvinkää

Hyvinkään Sveitsin-Härkävehmaan alueen maankäytön kehittämissuunnitelma

HEL 2016-004447 T 10 03 01

Keski-Uudenmaan maakuntamuseo arvioi Sveitsin-Härkävehmaan alueen maankäytön kehittämissuunnitelmaa kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt antaa seuraavan lausunnon.

Maankäytön kehittämissuunnitelman taustalla ovat alueeseen kohdistuvat kehittämistarpeet, kuten hotellitoiminnan elvyttäminen ja Härkävehmaan koulun lopettaminen kouluverkon kehittämisen myötä. Kehittämissuunnitelman perusteella päätetään aluetta koskevien yleis- ja asemakaavojen muuttamisesta. Sen avulla selvitetään mm., missä määrin alueelle on mahdollista asemakaavoittaa asuntorakentamista.

Vahvistetuissa maakuntakaavoissa suunnittelualue on osin taajamatoimintojen aluetta (kapea kaistale Aleksis Kiven kadun varressa) ja pääosin virkistysaluetta, joka on arvokasta harjualuetta. Lisäksi se on kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue.

Suunnitelma-alueella on voimassa oikeusvaikutteinen Keskustaajaman osayleiskaava 2030. Osayleiskaavassa suunnitelma-alue on palvelujen aluetta (P-1), julkisten palvelujen ja hallinnon aluetta (PY), urheilu- ja virkistyspalvelujen aluetta (VU), luonnonsuojelualue (SL) ja virkistysaluetta (V). Lisäksi alue on kauttaaltaan pohjavesialuetta ja lähes kokonaan myös kaupunki- tai kyläkuvallisesti arvokasta aluetta.

Alueella on pitkä ja merkittävä historia virkistys- ja matkailukohteena. Jo 1800-luvun lopulla Hyvinkään parantolan potilaille järjestettiin sinne kävelyretkiä ja rekiajeluja. Myöhemmin alueesta muodostui merkittävä talviurheilukeskus hyppyrimäkineen, laskettelurinteineen ja hiihtohisseineen. Keskeiselle delta-alueelle rakennettiin uimala ja kaksi koulua 1960-luvulla. Matkailun tarpeisiin rakennettiin Sveitsin Maja vuonna 1961 ja suurhotelli vuonna 1972. Sveitsin puiston luonnonsuojelualue on rauhoitettu 27.4.1989 Uudenmaan lääninhallituksen päätöksellä.

Postiosoite
PL 4300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginmuseo@hel.fi

Käyntiosoite
Aleksanterinkatu 16
Helsinki
<http://www.hel.fi/helsinginkaupunginmu-seo>

Puhelin
+358 9 310 36630
Faksi
+358 9 310 36664

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

27.4.2016

Yksikön päällikkö

Rauhoittamisen tavoitteena oli maisemanhoito. Osa alueesta kuuluu valtakunnalliseen harjujen suojeluohjelmaan.

Maankäytön kehittämissuunnitelman tarkoituksena on ideoida alueelle uusia toimintoja, sovittaa ne yhteen ympäristön arvojen kanssa ja samalla vahvistaa Sveitsin roolia matkailu- ja virkistyskäytössä. Tavoitteiksi mainitaan myös alueen luonnon, maiseman ja rakennetun ympäristön arvojen vaaliminen. Matkailukäytön kannalta tärkeimpiä ovat Sveitsin uimalan, hotellin ja Sveitsin majan ympäristöt. Uimalaa kehitetään kylpylämäiseen suuntaan ja se kytketään hotelliin yhdyskäytävällä. Sveitsin majan ja lukkojen ympäristöstä muodostetaan ulkoilu- ja virkistystoimintojen keskittymä. Alueelle toteutetun SeikkailuSveitsi -seikkailupuiston lisäksi polkuverkostoa ja levähdyspaikkoja kehitetään Sveitsinpuiston hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti.

Työn aikana on järjestetty asukastyöpaja ja karttakysely, joilla selvitettiin käyttäjille tärkeitä kohteita Sveitsin ja Härkävehmaan alueella.

Kehittämissuunnitelma-alue jakautuu maisemallisesti ja toiminnallisesti erilaisiin alueisiin: korkeimmalla harjun lakialueella sijaitsevaan matkailuvyöhykkeeseen (uimalan, hotellin ja Sveitsin majan ympäristöt), harjun rinteessä sijaitsevaan asumisen vyöhykkeeseen (Härkävehmaan kadun ja Aleksis Kiven kadun varressa) sekä eteläiseen ulkoilu- ja virkistysvyöhykkeeseen (harjun eteläosa ja Sveitsin lukion alue). Neljänninen osa-alueen muodostavat harjun länsireunan rinteet ja sen alapuoliset alueet, jotka säilyvät virkistys- ja ulkoilukäytössä.

Korttelitehokkuudet ja rakennusten korkeudet vaihtelevat siten, että uudisrakentaminen on matalinta ja väljintä harjun lakialueella hotellin ympäristössä sekä tehokkainta ja korkeinta harjun alarinteellä Aleksis Kiven kadun varrella.

Maankäytön kehittämissuunnitelmassa alueiden käyttöä on määritelty seuraavasti:

Sveitsin uimala: Urheilu- ja virkistystoimintaa palvelevien rakennusten alue (YU). Suunnitelma mahdollistaa uimalan laajentamisen ja kehittämisen kylpylämäiseen suuntaan sekä uimalan ja hotellin kytkemisen toisiinsa yhdyskäytävällä.

Hotelli: Matkailua palvelevien rakennusten alue (RM). Sille osoitetaan rakennusoikeutta 18000 k-m², mihin sisältyy lisärakennusoikeutta 3000 k-m² tulevaisuuden tarpeisiin (kerrosluku II-IV).

Sveitsin maja: Matkailua palvelevien rakennusten alue (RM) Sveitsin Majan käyttötarkoitus ja rakennusoikeus säilyvät ennallaan.

27.4.2016

Yksikön päällikkö

Nykyisen hotellitontin itäosa erotetaan omaksi korttelialueekseen (RM-a), jolle saa rakentaa myös asumista. Asumisen tulee sopeutua ympäristön virkistyskäyttöön ja maisemaan.

Härkävehmaan koulun alue: Palvelurakennusten alue, jonka vaihtoehtoisena käyttötarkoituksena on asuinkerrostalojen alue (P/AK). Merkin-tä mahdollistaa Härkävehmaan koulun käyttämisen koulukäytössä. Koulukäytön päätyttyä aluetta ja rakennusta voidaan edelleen käyttää palvelutoimintoihin. Tämä voi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, jos koulurakennus halutaan säilyttää niin kuin kulttuuriympäristön hoito-suunnitelmassa suositellaan. Mikäli rakennuksesta luovutaan, sen tilal-le voidaan sijoittaa asuinrakentamista korttelitehokkuudella 0,6-0,8 (kerrokorkeus II-V). Mahdollisia ovat myös sellaiset ratkaisut, jossa osa koulurakennuksesta säilytetään ja hyödynnetään esimerkiksi asun-tojen yhteistilana.

Sveitsinpuiston asuntoalue: Asuinkerrostalojen alue (AK) Aleksis Kiven kadun ja Härkävehmaan kadun risteyksessä oleva voimassa olevan asemakaavan mukainen puisto esitetään muutettavaksi asuinkerrosta-lojen alueeksi. AK-alueen ja kadun väliin jätetään noin 20 metrin levyi-nen viheraluevyöhyke (VP). Alueen korttelitehokkuus on 0,6-0,97 ja kerrosluku II-VI.

Sveitsin kentän alue: Urheilu- ja virkistyspalvelujen alue, jonka vaih-toehtoisena käyttötarkoituksena on asuinkerrostalojen alue (VU/AK)

Sveitsin koulun alue: Opetustoimintaa palvelevien rakennusten alue (YO) Sveitsin koulun käyttötarkoitus ja rakennusoikeus säilyy ennal-laan.

Vaikutuksia rakennettuun ympäristöön ja maisemaan esitetään seuraa-vasti:

Suurimmat vaikutukset rakennettuun ympäristöön ja maisemaan synty-vät Aleksis Kiven kadun varren rakentamisesta. Noin puolet nykyisestä metsävaltaisesta kadun varresta muuttuu urbaaniksi kaupunkikaduksi. Metsän ja rakentamisen suhteeseen voidaan vaikuttaa yksityiskohtai-semmassa suunnittelussa esimerkiksi avaamalla näkymiä talorivistön läpi kohti harjun rinnettä kohoavaa metsää ja pitämällä rakennuskor-keudet pääosin puiden korkeutta matalampina.

Härkävehmaan koulun tontilla koulun purkamisen muuttaa maiseman julkisesta ympäristöstä yksityisemmäksi asuinalueympäristöksi. Vaiku-tusta voidaan lieventää säilyttämällä osa rakennuksesta esimerkiksi asuinalueen yhteistiloina. Tontin luontevaa liittymistä maastoon ja ym-

27.4.2016

Yksikön päällikkö

päröivään metsään pehmennetään puin ja pensain istutettavalla alueen osalla.

Hotellin ympäristön mahdollinen asuinrakentamisen vaikutus harjumaisemaan ja alueen luonteeseen riippuu yksityiskohtaisen suunnittelun laadusta. Muuta asuinrakentamista vähäisempi tehokkuus ja matalampi kerroskorkeus on tarpeen rakentamisen sopeuttamiseksi ympäristöön. Tavoitteena on, että rakentaminen on ympäröivää metsää matalampaa.

Asumiseen on osoitettu alueita hotelliikiinteistön itäreunasta, Härkävehmaan koulun paikalta ja Aleksis Kiven kadun varresta. Hotellin ympäristössä asuinrakentaminen olisi luonteeltaan matkailua tukevaa ja maisemaan sopeutuvaa (korttelitehokkuus $e=0,4 - 0,6$; kerrosluku II-V). Rakentamisen tehokkuus ja kerrosluvut kasvaisivat länteen siirryttäessä Härkävehmaan koulun tontille ($e=0,6 - 0,8$; kerrosluku II-V) ja Aleksis Kiven kadun varteen ($e=0,6 - 0,97$, kerrosluku II-VI). Asuinrakentaminen vaiheistetaan sen mukaan kuin olemassa olevat toiminnot voidaan siirtää muualle.

Keski-Uudenmaan maakuntamuseon lausunto:

Keski-Uudenmaan maakuntamuseo korostaa, että Sveitsin luonnonpuisto on maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, jonka kehittämisessä lähtökohtaisesti tulee ottaa huomioon kulttuuriympäristön ja maiseman arvot ja niiden säilyminen.

Hyvinkään keskustaajaman kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa on useita Sveitsin alueella sijaitsevia kohteita. Sveitsin uimala on arkkitehti Raimo S.O. Valjakan suunnittelema ja se valmistui vuonna 1969. Sen arkkitehtuuria on luonnehdittu ekspressiiviseksi modernismiksi. Uimala on rakennustaiteellisesti erittäin edustava kohde.

Sveitsinrinteen koulun on suunnitellut arkkitehdit Jorma Järvi ja Raimo S.O. Valjakka. Koulurakennuksen ensimmäinen vaihe valmistui 1961. Vaalean rakennuksen julkisivumateriaaleina on betoni, mineriittilevy ja rappaus. Se sijoittuu terassimaisesti mäntyiselle rinnetontille. Rakennuksella on rakennustaiteellista, kulttuurihistoriallista ja maisemallista arvoa. Se on edustava rakennus kauniissa harjumaisemassa.

Härkävehmaan koulun suunnittelijana oli niin ikään Jorma Järvi, joka kutsukilpailun tuloksena sai tehtäväkseen suunnitella Hyvinkään kansalaiskoulun. Rakennus valmistui vuonna 1960. Se on sijoitettu mäntyjä kasvavaan rinnemaastoon. Rakennuksella on rakennustaiteellista, kulttuurihistoriallista ja maisemallista arvoa. Se on edustava rakennus kauniissa harjumaisemassa.

27.4.2016

Yksikön päällikkö

Sveitsin hotelli on 1973- 1976 rakennettu ja se edustaa melko tyypillistä hotelliketjun arkkitehtuuria. Se on säilyttänyt pääosin alkuperäisen arkkitehtuurinsa. Hotellin on suunnitellut arkkitehti Martti Jaatinen. Sveitsin Maja on tarjonnut Sveitsin puistossa matkailupalveluja vuodesta 1961 asti. Se on säilynyt alkuperäisessä asussaan. Rakennuksen on suunnitellut arkkitehti Eila Karaila.

Maakuntamuseo pitää erittäin valitettavana, että historiallisesti merkittäville virkistys- ja viheralueelle Sveitsinpuistoon esitetään asumista. Rakentamispaiikat tulee harkita siten, että ne mahdollisimman hyvin sopeutuvat ympäristöön. Maakuntamuseo korostaa, että ennen yleiskaavatyöhön tai asemakaavoitukseen ryhtymistä tulee yhteistyössä maakuntamuseon kanssa määritellä tarkemmin rakennuksiin ja maisemaan liittyvät suojelutavoitteet. Maakuntamuseo pitää tärkeänä, että Härkävehmaan koulun säilyminen pyritään mahdollisuuksien mukaan turvaamaan. Vaikutusten arvioinnissa ei ole riittävällä tavalla tuotu esiin koulurakennuksen kulttuurihistoriallisia ja rakennustaiteellisia arvoja, joiden hävittämistä koulurakennuksen purkaminen merkitsisi.

Maakuntamuseolla ei ole suunnitelmasta muuta huomautettavaa.

Lisätiedot

Sari Saresto, tutkija, puhelin: +358 9 503756846
sari.saresto(a)hel.fi

Anne Mäkinen
yksikön päällikkö

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus